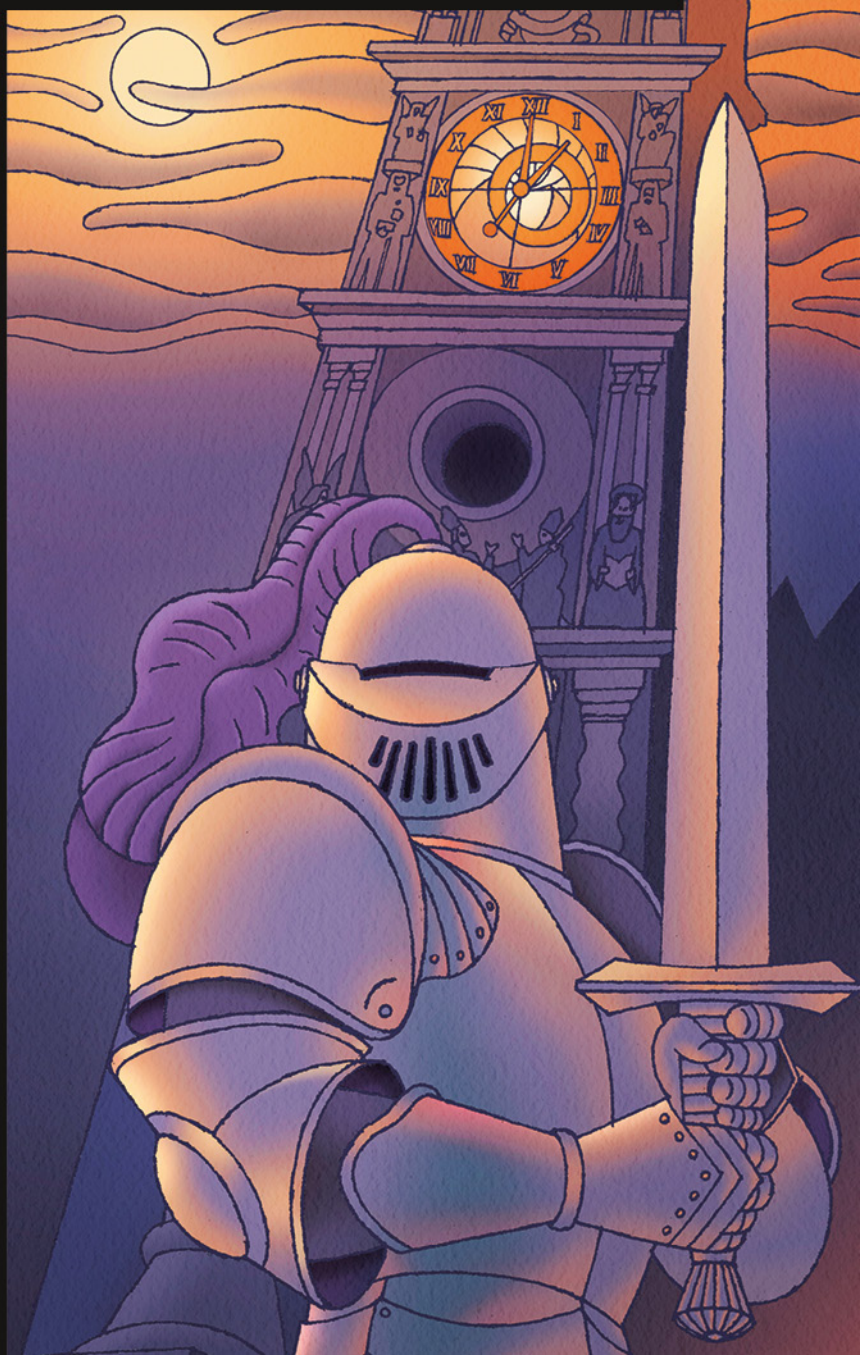

Philip Pullman

Il·lustracions de Peter Bailey

El rellotge mecànic

En els vells temps, quan va passar aquesta història, el temps transcorria al ritme que marcaven els rellotges. Els rellotges de veritat, vull dir, amb corda i molls, rodes dentades, ressorts, engranatges, pèndols i tot això. Els podies desmuntar i veure com funcionaven, encara que, després, els havies de tornar a muntar. En els nostres dies, el temps transcorre gràcies a uns impulsos elèctrics que fan vibrar vidres de quars i Déu sap què més. Fins i tot podem comprar rellotges que funcionen gràcies a un plafó solar i que es posen a l'hora unes quantes vegades cada dia, quan reben un senyal de ràdio, motiu pel qual no es retarden, mai, ni un segon. Els rellotges actuals semblen cosa de bruixes, perquè ens resulta molt difícil comprendre com funcionen.

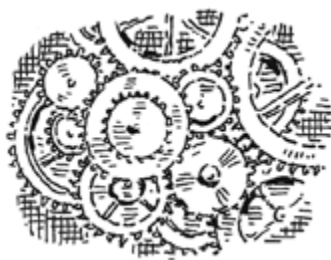
Però un rellotge dels antics no resulta menys misteriós. Pensem en un moll, per exemple, com ara el moll principal d'un despertador. És fet d'acer

laminat, amb unes vores tan fines que et poden fer un tall. Si el manipulàrem sense la precaució necessària, podria desenroscar-se com una serp, botar i ferir-nos un ull... O pensem en un pes, un d'aquells pesos de ferro que mouen els grans rellotges que hi ha als campanars de les esglésies. Si un pes d'aquests caiguera sobre el cap de qualsevol persona, li l'esclafaria i n'escamparia per terra el cervell.

Però, amb el treball combinat d'uns quants ressorts i molls, i d'una roda que fa de contrapés i que oscil·la amunt i avall, o d'un pèndol que es mou a l'un costat i a l'altre, gràcies a la força dels ressorts i al pes d'aquestes grans peces de ferro, el rellotge funciona d'una forma absolutament inofensiva i fa que se'n moguen correctament les agulles.

Quan donem corda a un rellotge, descobrim que hi ha alguna cosa inquietant en la forma com funciona, sempre al seu ritme. Les agulles s'hi mouen sense interrupció i avancen implacables per l'esfera: tic-tac, tic-tac, tic-tac... Avancen a poc a poc, com si ens assenyalaren, impassibles, el camí cap a la tomba.

Algunes històries s'assemblen als rellotges mecànics. Quan els hem donat corda, res no les pot aturar: avancen imparables fins que arriben al desenllaç previst, i encara que els personatges s'esforcen a canviar el seu destí, no poden. La que us contaré de seguida és una d'aquestes històries. I ara que ja li hem donat corda, podem començar.

PRIMERA PART

Fa molts i molts anys, quan el temps transcorria al ritme dels rellotges mecànics, va passar una cosa molt estranya en un poblet alemany. En realitat, es va tractar d'una sèrie d'esdeveniments que anaven encaixant els uns amb els altres, com les peces d'un rellotge, i encara que cada persona va veure una part diferent de la història, ningú no la va conèixer del tot, en el seu conjunt. Però aquesta és la història, que tractaré de contar-vos tan bé com puga.

Tot va començar una nit d'hivern, quan la majoria dels habitants del poblet estaven reunits a la taverna del Cavall Blanc. El vent escampava pels carrers la neu de les muntanyes i balancejava suauement les campanes de l'església. Els vidres de les finestres s'havien entelat completament, el foc de la xemeneia resplendia, alegre, i Putzi, el vell gat negre, dormisquejava al costat de la llar. L'aroma abellidora de les salsitxes i la col fermentada surava en l'aire i s'unia a l'olor del tabac i la cervesa.

Gretel, la jove cambrera filla del propietari, s'afanyava amunt i avall, entre les taules, carregada amb gerres plenes de cervesa escumosa i de plats fumejants.

La porta es va obrir i hi entraren uns flocs de neu molt grossos, que formaren un remolí i es van fondre de seguida, víctimes de la calor que feia dins la taverna. Els nouvinguts, el senyor Ringelmann, el rellotger, i el seu ajudant Karl, van colpejar el sòl ben fort amb les botes, mentre s'espolsaven la neu que els cobria els abrics.

—Si és el senyor Ringelmann —va anunciar l'alcalde del poblet—; acoste's, amic meu, i beurem junts unes cerveses... I porta també una gerra per a aquest jove, el seu aprenent, el nom del qual no recorde.

Karl, l'aprenent, li va donar les gràcies amb un moviment de cap i va seure, sol, en un racó, amb una expressió trista i ombrívola.

—Què li passa al seu aprenent? —va preguntar l'alcalde—. Té un posat més fosc que els núvols que ens han portat la tempesta...

—Oh, no cal que ens preocupem —va dir el rellotger, mentre seia a la taula dels seus amics—. Està

EL GRAN RELLOTGE DE GLOCKENHEIM ERA LA MAQUINÀRIA MÉS PERFECTA DE TOT ALEMANYA. PER VEURE TOTES LES FIGURES QUE EL FORMAVEN CALDRIA HAVER-LO OBSERVAT AL LLARG D'UN ANY SENCER, PERQUÈ EL MECANISME ERA TAN COMPLEX QUE TARDAVA DOTZE MESOS A FER UN MOVIMENT COMPLET. HI HAVIA TOTS ELS SANTS DEL CALENDARI, QUE APAREIXIEN JUST EL DIA QUE ELS CORRESPONIA; TAMBÉ HI HAVIA LA MORT, AMB LA DALLA I EL RELLOTGE D'ARENA... HI HAVIA, EN CONJUNT, MÉS DE CENT FIGURES. I EL SENYOR RINGELMANN N'ERA EL MÀXIM RESPONSABLE. NO HI HAVIA CAP ALTRE RELLOTGE IGUAL, HO PUC ASSEGURAR.

preocupat per les coses que hem de fer demà... És perquè ja ha acabat el seu període d'aprenentatge.

—Ah, ja ho comprenc —va dir el senyor alcalde. Perquè, al poble, hi havia un costum molt antic: quan un aprenent de rellotger acabava el període de formació, havia de construir una nova figura per al gran rellotge de Glockenheim—. De manera que, demà, tindrem una nova peça al rellotge de la torre. Ja estic impacient per veure-la...

—Encara recorde quan vaig acabar el meu aprenentatge —va comentar el senyor Ringelmann—. No podia dormir, pensant què passaria quan la meua figura eixira del rellotge... I si no havia comptat bé les dents de l'engrenatge? I si el moll estava massa tens? I si...? Oh, passen un miler de pensaments pel teu cap. És una responsabilitat molt gran.

—És possible, però jo mai no havia vist aquell xic tan preocupat —va comentar un altre parroquià de la taverna—; i això que no es pot dir que siga un jove alegre, ni tan sols els dies que sembla més content...

Els altres parroquians notaren que també el senyor Ringelmann semblava preocupat, però el

rellotger va aixecar la seua gerra de cervesa, per brindar amb tots els presents, i va desviar la conversa cap a uns altres temes.

—He sentit comentar que Fritz, el jove novel·lista, ens llegirà la seua nova història aquesta nit —va dir.

—Això crec jo també —va dir el senyor alcalde—. I espere que no siga tan terrorífica com l'última que ens va llegir. No sé si ho sap, però aquella nit em vaig despertar almenys tres vegades amb els pèls ericats, només de recordar-la...

—No sé què deu fer més por, si escoltar com les conta, en companyia, o llegir-les sol —va dir un altre home.

—Li assegure que és pitjor llegir-les sol —va afirmar un altre client—. Es poden notar uns dits fantasmals que et pugen per l'esquena i, tot i que ja imagines què passarà després, no pots evitar un bon ensurt quan arriba el moment de la veritat...

De seguida, tots començaren a discutir sobre si feia més por escoltar una història de fantasmes quan no sabies què passaria, perquè els ensurts t'agafaven de sorpresa, o quan ja imaginaves què

passaria, perquè la incertesa encara augmentava el suspens. A tots els encantaven les històries de fantasmes, sobretot quan les contava Fritz, perquè era un narrador d'històries amb molt de talent.

La persona de qui parlaven, Fritz l'escriptor, era un home jove i d'aspecte alegre que estava sopant a l'altre extrem de la taverna. L'home feia broma amb el taverner i reia com la resta dels companys

de taula; quan va acabar de sopar, va demanar una altra gerra de cervesa, va recollir la pila de fulls manuscrits que hi havia damunt la taula i se'n va anar a parlar amb Karl.

—Hola, company! —el va saludar, alegrement—. Ho tens tot a punt per a demà? Tinc moltes ganes de veure-ho. Què ens ensenyaràs?

Karl va fer molt mala cara i es va girar d'esquena.

EL TEMPERAMENT ARTÍSTIC! QUIN POC TRELLAT! AIXÒ NO EXISTEIX; NOMÉS ELS AFICIONATS TENEN TEMPERAMENT. ELS ARTISTES DE VERITAT FAN EL SEU TREBALL SENSE PREOCUPAR-SE GENS PER AQUESTES COSES. SI SENTIU ALGÚ QUE PARLA DEL TEMPERAMENT ARTÍSTIC, PODEU ESTAR BEN SEGURS QUE NO SAP DE QUÈ PARLA.

—El temperament artístic —va dir el taverner, prudent—. Acaba't la cervesa i te'n portaré una altra; convida la casa, per celebrar el triomf de demà...

—Pose-li verí i me la beuré —va murmurar Karl.

—Què? —va exclamar Fritz, que no volia creure les paraules que havia sentit. Els dos joves seien en un extrem del taulell i Fritz també es va posar d'esquena a la resta dels parroquians, per a poder parlar amb Karl en privat.— Què et passa, home? —li va dir, en veu baixa—. Si has treballat en la teua peça durant mesos i mesos, no deus estar preocupat, ara, pel resultat? No pots fallar!

Karl el va mirar amb una cara que no podia dissimular l'amargor més terrible.

—No he fabricat cap figura —va murmurar—. No he sabut com fer-ho, he fallat, Fritz. Quan el rellotge comence a sonar demà, tots miraran amunt per veure què he fet; però no veuran aparèixer res, res... —va gemegar, amb un filet de veu, i es tornà a girar d'esquena—. No els podré tornar a mirar a la cara! —va continuar—. M'hauria de tirar ara mateix des de la torre del rellotge i acabar d'una vegada.